

Súd: Krajský súd Trnava
Spisová značka: 14CoP/105/2024
Identifikačné číslo súdneho spisu: 1624200742
Dátum vydania rozhodnutia: 21. 05. 2024
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Róbert Foltán
ECLI: ECLI:SK:KSTT:2024:1624200742.1

Uznesenie

Krajský súd v Trnave v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Róberta Foltána a sudcov JUDr. Ľubomíra Bundzela a JUDr. Kristíny Srnkovej, vo veci starostlivosti súdu o maloletú A. B., nar. XX.XX.XXXX, bytom ako matka, v konaní zastúpenú Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Malacky, dieťa matky C. B., D. E., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom F. XXXX/XX, G., zastúpenej spoločnosťou Advokátska kancelária Ivan Syrový, s.r.o., so sídlom, Kadnárova 83, Bratislava, IČO: 47 232 765, a otca H. B., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom I. J. XXXX/XXX, K., prechodne bytom B. L. XXXX/XX, K., zastúpeného spoločnosťou MADEJ & PARTNERS, s.r.o., so sídlom Mýtina 42, Bratislava, IČO: 53 035 038, v konaní o zmenu úpravy výkonu rodičovských práv a povinností k maloletej, o odvolaní matky proti uzneseniu Okresného súdu Malacky č. k. 34P/34/2024-153 zo dňa 26.03.2024, takto

rozhodol:

Odvolací súd napadnuté uznesenie súdu prvej inštancie potvrdzuje.

odôvodnenie:

1. Uznesením zo dňa 26.3.2024 súd prvej inštancie vyhovel návrhu otca na nariadenie neodkladného opatrenia, keď nariadil zverenie maloletej do osobnej starostlivosti otca a určil, kedy je matka oprávnená sa s maloletou stretávať (I. výrok), určil, že nariadené neodkladné opatrenie má trvať do právoplatného skončenia konania o zmenu úpravy výkonu rodičovských práv a povinností vo veci samej (II. výrok) a zamietol návrh otca vo zvyšnej časti (III. výrok).

2. Svoje rozhodnutie súd prvej inštancie právne odôvodnil aplikáciou ustanovení § 361 zákona č. 161/2015 Z. z. (Civilný mimosporový poriadok, „CMP“), § 324 ods. 1, § 325 ods. 1, § 326 ods. 1, § 329 ods. 1 veta prvá, § 332 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. (Civilný sporový poriadok, „CSP“).

V odôvodnení rozhodnutia súd prvej inštancie uviedol, že je daná potreba bezodkladne upraviť pomery účastníkov. Mal za osvedčené, že u matky je dlhodobý prítomný problém s alkoholom, keďže matka bola opakovane odsúdená za trestný čin ohrozenia pod vplyvom návykovej látky, a to v roku 2016 a v máji roku 2023. Je preto namieste dôvodná obava či a do akej miery je matka spôsobilá zabezpečovať riadnu starostlivosť o maloletú a či svojím správaním neohrozuje zdravý psychický a fyzický vývoj maloletej. Matka v rámci svojho vyjadrenia síce svoj problém s alkoholom poprela, no v rámci sociálneho šetrenia pracovníkmi ÚPSVaR uviedla, že hoci mala psychiatrom po poslednom incidente, kedy jej bol odobratý vodičský preukaz, odporúčané protialkoholické liečenie, toto neabsolvovala, pričom ako dôvod uviedla nedostatok finančných prostriedkov. Uvádzala síce, že odkedy jej vzali vodičský preukaz, abstinuje, samotné vyjadrenie matky v tomto smere bolo však pre súd prvej inštancie slabou garanciou toho, že matka skutočne už po alkohole nesiahla. Opakovaná trestná činnosť matky spočívajúca vo vedení motorového vozidla pod vplyvom alkoholu svedčí o tom, že matka sa nevedela poučiť z chýb minulosti a svoje závadné správanie má tendenciu opakovať, čím ohrozuje maloletú, pričom nevyhľadala ani odporúčanú odbornú pomoc. V komunikácii doloženej otcom sa matka vyjadruje na adresu otca a jeho rodiny veľmi nemiestne a vulgárne. Čo sa týka bytových podmienok matky, súd prvej inštancie nepovažuje za vhodné, aby matka časť svojho 2-izbového bytu, v ktorom žije s maloletou, prenajímala na krátkodobé pobyty cudzím osobám, o ktorých matka nič nevie a napriek tomu s nimi aj spolu s

maloletou zdieľa obytný priestor (minimálne čo sa týka sociálneho zariadenia), prípadne matka situáciu rieši pobytom s maloletou v maringotke. Súd prvej inštancie uviedol, že takýto spôsob zvyšovania príjmu matky nevhodným spôsobom zasahuje aj do života maloletej.

Z prešetrenia pomerov v domácnosti otca naproti tomu súdu prvej inštancie vyplynulo, že otec má vytvorené vhodné podmienky na starostlivosť o maloletú - otec má prenajatý byt, ktorý plne vyhovuje potrebám maloletej. Matka spochybňovala schopnosť otca postarať sa o maloletú najmä jeho nízkym príjmom. Zo spisu však vyplýva, že otec si pravidelne plní vyživovaciu povinnosť vo výške 300 Eur mesačne a platí sám či už za pomoci svojich rodičov náklady na maloletú aj nad rámec výživného (čo potvrdila matka v rámci šetrenia pracovníkmi ÚPSVaR a vyplýva to aj zo správy školy). Otec sám uvádzal, že mu rodičia finančne pomáhajú, keďže pracuje v ich firme. Súd nemá dôvod pochybovať (napriek matkou doloženým zmenkám či zmluvám o pôžičke) o tom, že by otec nedokázal starostlivosť o maloletú po materiálnej či inej stránke zabezpečiť. Zo správy školy zároveň vyplýva, že otec so školou riadne spolupracuje, v čase keď je maloletá u otca, nezanedbáva prípravu na vyučovanie a triedna učiteľka komunikáciu s otcom hodnotila ako veľmi dobrú. Na druhej strane komunikáciu matky voči škole hodnotila triedna učiteľka ako účinnú a skonštatovala, že otec prejavuje väčší záujem o výchovno-vzdelávacie výsledky maloletej.

Všetky vyššie uvádzané skutočnosti (najmä podozrenie na pretrvávajúce problémy matky s alkoholom) viedli súd prvej inštancie k záveru, že je v najlepšom záujme maloletej zmena zverenia do starostlivosti otca formou neodkladného opatrenia.

3. Keďže súd prvej inštancie dočasne zveril maloletú do osobnej starostlivosti otca, vzhľadom na konfliktnosť vzťahov medzi rodičmi a celkovú situáciu v rodine maloletej považoval súd za potrebné upraviť styk matky s maloletou.

Styk bol súdom upravený bez prespatia maloletej v domácnosti matky, tak ako sa otec domáhal, a to každý nepárny kalendárny týždeň v sobotu od 9:00 hod. do 18:00 hod. a v nedeľu od 9:00 hod. do 18:00 hod. Súd prvého stupňa bol toho názoru, že dokiaľ nebudú odstránené pochybnosti ohľadom spôsobilosti matky zabezpečovať starostlivosť o maloletú, je namieste, aby kontakt prebiehal bez prespatia v domácnosti matky. Styk však súd nad rámec návrhu otca rozšíril aj o styk počas pracovného týždňa každú stredu od 15.00 hod. do 18.00 hod. vzhľadom na potrebu zabezpečiť a zachovať pokiaľ možno častý kontakt maloletej s matkou, ktorá doposiaľ zabezpečovala starostlivosť o ňu. Zachovanie častého kontaktu matky s maloletou je podľa súdu dôležité a v záujme maloletej. Nie je vylúčené, aby sa rodičia dohodli aj na inej úprave styku (spočívajúcej v častejšom kontakte, či prispôbili styk programu maloletej), musí však ísť o ich dohodu, inak sú povinní rešpektovať nariadené neodkladné opatrenie.

4. Ku dňu rozhodovania súdu nemal súd prvej inštancie za osvedčené, že je nevyhnutné vyživovaciu povinnosť matky upravovať neodkladným opatrením, keď z ničoho nemožno vyvodit', že by si matka svoju vyživovaciu povinnosť dobrovoľne plniť nechcela. Za rovnako nedôvodný považoval súd návrh otca v časti o zastupovaní a správe majetku maloletej, čo je už upravené (zhodne s návrhom otca) v rozsudku o rozvode manželstva rodičov. Z toho dôvodu súd prvej inštancie tieto návrhy otca zamietol.

5. Uznesenie súdu prvého stupňa napadla riadnym a včasným odvolaním matka s návrhom na jeho zrušenie.

Na odôvodnenie odvolania uviedla, že nie sú splnené predpoklady na tak zásadný zásah do života maloletej, akým je zmena osoby, ktorej je zverená do osobnej starostlivosti, ak sa zásah vykoná bez dôkladného zistenia pomerov, bez vypočutia maloletej a bez komplexného zhodnotenia situácie. Argumentovala, že pôvodné rozhodnutie o zverení maloletej do jej osobnej starostlivosti vychádza z dohody rodičov, ktorá bola schválená rozsudkom Okresného súdu Malacky, ktorým bolo zároveň rozvedené manželstvo rodičov maloletej. Podľa matky žiada otcu o zmenu zverenia ani nie rok od schválenia dohody, čo nasvedčuje tomu, že otcom tvrdý problém s alkoholom na strane matky musel byť aktuálny už v čase schválenia dohody, nakoľko nemohlo prísť k zmene stavu „zo dňa na deň“. Podľa matky je zverenie maloletej do starostlivosti otca s nedostatočnou úpravou styku dieťaťa s matkou (v rozsahu 40 hodín mesačne) zásahom do práv matky a súčasne maloletej a nemožno ho označiť za súladné so záujmom maloletej, je vo výraznom nepomere k stavu pred nariadením neodkladného opatrenia a namieta aj neodkladnosť potreby zásahu. Matka uviedla, že nedostatky, ktoré jej vytkol Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny, vzala na vedomie, nebola si ich vedomá, avšak uskutočnila kroky vedúce k náprave stavu. Súčasne poukázala na to, že o maloletú A. sa nestará otec, ale jej osobnú, materiálnu a finančnú starostlivosť v celom rozsahu zabezpečujú rodičia otca, teda starí rodičia maloletej.

6. Matka poukazovala na finančnú situáciu otca, ktorý dlhodobo preukazuje príjem 750 eur brutto mesačne, pričom náklady na bývanie sú vyčíslené na 850 eur mesačne. Uvádzala, že otec je zadlžený, žije nestálym spôsobom života, veľa cestuje, má vzťah v zahraničí. Podľa matky vytvoril otec podmienky na bývanie maloletej účelovo, iba tesne pred podaním návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia, na čo súd prvej inštancie neprihliadol. Poukazovala tiež na odsúdenie otca a na jeho trestné stíhanie, na jeho nezodpovedné správanie, pre ktoré musela aj s dcérou bývať v azylovom dome. K správe zo školy a samotnej školskej dochádzke matka uviedla, že síce s učiteľkou nenašla vhodný spôsob komunikácie, ale nie je pravdou, že by zanedbávala prípravu maloletej na vyučovanie. Matka uviedla konfliktné situácie, ktoré mala s učiteľkou, a vyjadrenia v správe zo školy hodnotila ako zavádzajúce a účelové. Uviedla, že maloletá si prospech zlepšila v dôsledku prípravy so starou matkou z jej strany a vyjadrila pochybnosti o tom, že by starostlivosť otca mohla prispieť k lepšiemu prospechu dcéry, nakoľko tento má základné vzdelanie a s dcérou sa neučí. Matka tiež uviedla, že na základe upozornenia Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny ukončila poskytovanie krátkodobého nájmu neznámym osobám. K vulgárnym správam voči otcovi uviedla, že táto komunikácia nebola vhodná, avšak prechádza psychicky náročným obdobím a správy boli vytrhnuté z kontextu, uskutočnené z podnetu otca. Rovnako poukázala na to, že rodina otca neprimerane zasahuje do situácie. Matka sa k svojmu problému s alkoholom vyjadrila tak, že v súčasnosti – od mája 2023 – abstínuje, na prekonanie problému s alkoholom neabsolvovala protialkoholické liečenie, ale hipoterapiu a alkohol nie je súčasťou jej každodenného života. Na podporu svojich tvrdení sa matka začala podrobovať protialkoholickému liečeniu ambulantnou formou. Pokiaľ ide o otcom zmienený zámer matky presťahovať sa do Českej republiky, tento nevyhlásila, avšak uviedla, že postupuje právne kroky, nechystá sa otca maloletej obísť či nerešpektovať právnu úpravu a nechce porušiť práva otca garantované zákonom.

7. Ako prílohu k odvolaniu matka maloletej predložila lekársky nález z psychiatrickej ambulancie v Stupave zo dňa 22.03.2024, z ktorého vyplýva, že navštívila túto ambulanciu na základe odporúčania „probačnej“ úradníčky, v náleze sa uvádza, že je bez známok intoxikácie a verbalizuje abstinenciu. Ďalej doložila výpisy platieb za potreby a krúžky pre maloletú.

8. Vo svojom následnom podaní sa matka vyjadrila k návrhu na zmenu osobnej starostlivosti o maloletú, ktorý smeroval k návrhu otca na vydanie neodkladného opatrenia, ktoré matka navrhla v celom rozsahu zamietnuť. Doložila tiež listiny preukazujúce, že s dcérou boli v azylovom dome od 19.06.2019 do 12.08.2019, ďalej listiny, v ktorých sú popísané incidenty, kedy sa otec správal k matke hrubo, agresívne, a matka musela situáciu riešiť na polícii na Malte, kde vtedy spolu žili.

9. Matka doplnila svoje predchádzajúce podania o informácie, podľa ktorých sa správanie maloletej po vydaní neodkladného opatrenia zmenilo (vzala matke telefón, klamala, od spolužiačky vyžiadala peniaze), pričom má ísť podľa matky o reakciu na zásah spôsobený prevzatím maloletej do osobnej starostlivosti otca. Matka v podaní ďalej uvádza, že otec maloletú poslal do školy aj na tréning v čase choroby, že v jeho starostlivosti maloletá porušuje školský poriadok (má nalakované nechty), nevodí ju na krúžky, nie je zrejmé, kde sa maloletá zdržuje, nakoľko otec veľa cestuje. Matka tiež predložila správu z laboratória, ktorá má preukazovať, že v súčasnosti nepije alkohol. Uvádzala, že liečbu medikamentmi nepovažuje za vhodnú, nakoľko môže spôsobovať závislosť, avšak svoj problém s alkoholom má pod kontrolou a abstínuje už od mája 2023.

10. Na výzvu súdu sa k odvolaniu matky vyjadril aj Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny ako ustanovený kolízny opatrovník, ktorý sa v plnom rozsahu stotožnil s napadnutým uznesením súdu prvej inštancie. Podľa názoru kolízneho opatrovníka v čase vydania napadnutého rozhodnutia existovali také nedostatky v starostlivosti matky, ktoré odôvodňovali zverenie maloletej do osobnej starostlivosti otca. Upozornil na fakt, že už počas konania o rozvod manželstva a úpravu výkonu rodičovských práv a povinností k maloletej na čas po rozvode otec opakovane poukazoval na matkin problém s alkoholom. Poukázal na to, že matka počas vykonávaného sociálneho šetrenia celú udalosť ohľadom jazdy pod vplyvom alkoholu značne zľahčovala. Zdôraznil, že samotná skutočnosť, že rodičovi maloletého dieťaťa bola stanovená psychiatrická diagnóza, a to aj čo sa týka rôznych druhov závislostí, ešte automaticky neznamená, že tento rodič nie je schopný zabezpečiť starostlivosť o maloleté dieťa. V danom prípade je však rozhodujúce, aký postoj ku svojej diagnóze a teda aj k následnej liečbe tento rodič zaujme. Je teda zrejmé, že pokiaľ rodič svoju diagnózu neprijíma, resp. ju popiera alebo zľahčuje, čo sa prejavuje o. i. tým, že sa nepodrobuje psychiatrom odporúčanej liečbe, nemožno stav takéhoto rodiča, a to ani po zdravotnej, ani po psychickej stránke, za žiadnych okolností považovať za stabilizovaný.

Zo správy kolízneho opatrovníka vyplýva jeho presvedčenie, že matka svoj problém s alkoholom naďalej popiera, napriek stanovenej diagnóze nepovažuje za potrebné podrobiť sa psychiatrom odporúčanej liečbe, a ambulantne navštevovať psychiatra plánuje len z toho dôvodu, že jej to ako orgán sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately „nakázali“. Matke tiež vytkli prenájom izby v jej dvojizbovom byte, kde sa maloletá musí dostávať do kontaktu s cudzími osobami, čo nepovažuje za vhodné podmienky pre priaznivý vývoj maloletej. Podľa vyjadrenia matky stará matka ako majiteľka bytu s prenajímaním jednej izby za účelom zvýšenia príjmu súhlasí, matku v tejto činnosti podporuje, a preto matka plánuje v tejto činnosti pokračovať. Matka bola kolíznym opatrovníkom požiadaná o vyjadrenie, či súhlasí s absolvovaním spoločného psychologického poradenstva zameraného na zlepšenie vzájomnej komunikácie oboch rodičov, s čím matka opakovane nesúhlasila, dokonca matka kolíznemu opatrovníkovi uviedla, že ak si má maloletú preberať a odovzdávať v mieste bydliska otca, tak radšej nebude svoj styk s maloletou realizovať vôbec. Zo správy vyplýva, že matka sa o otcovi maloletej vyjadruje negatívne (vagabund) pred maloletou, čo jej bolo zo strany kolízneho opatrovníka vytýkané, matka však uvedené neprijímala a zdôvodňovala to tým, že otec nie je nič viac, len biologickým otcom maloletej. Vzhľadom na uvedené skutočnosti je zrejmé, že matka nielenže neakceptuje rolu otca v živote maloletej, ale o otcovi sa vyjadruje s absolútnym dešpektom, a to aj pred maloletou. Pokiaľ ide o matku v odvolaní uvedené stanovisko, že výtky kolízneho opatrovníka berie na vedomie a podniká kroky vedúce k náprave, toto kolízny opatrovník označil za nedôveryhodné, naopak, tvrdí, že matka sa namiesto odstraňovania nedostatkov vo svojej starostlivosti o maloletú A., zamerala na hľadanie nedostatkov v starostlivosti otca, prípadne na obviňovanie iných osôb zo svojich vlastných zlyhaní. Kolízny opatrovník záverom zhrnul, že v súčasnosti je v najlepšom záujme maloletej, aby bola zverená do osobnej starostlivosti otca, hoci aj matke pripomenul, že ide o dočasné riešenie, ktoré môže byť zmenené rozhodnutím vo veci samej.

11. Do spisu sa vyjadrila i stará matka maloletej z matkinej strany, podľa ktorej je otec gambler, o maloletú sa riadne nestará, vedie ju nevhodným spôsobom, nevodí ju na krúžky, trávi s ňou čas nevhodným spôsobom, podáva jej nevhodnú stravu, čím matka maloletej trpí a trápí sa, nakoľko pre svoju dcéru si želá lepší život.

12. Krajský súd v Trnave ako súd odvolací (§ 3 ods. 5 písm. b) CMP), po zistení, že odvolanie bolo podané včas (§ 362 ods. 1 CSP), oprávneným subjektom – matkou maloletej (§ 359 CSP), proti rozhodnutiu súdu prvej inštancie, proti ktorému zákon odvolanie pripúšťa (§ 355 ods. 2 v spojení s § 357 písm. d) CSP), po skonštatovaní, že podané odvolanie má zákonné náležitosti (§ 127 a § 363 CSP) a že odvolateľka použila zákonom prípustné odvolacie dôvody (§ 365 ods. 1 CSP), preskúmal napadnuté rozhodnutie bez viazanosti rozsahom (§ 65 CMP) a dôvodmi odvolania (§ 66 CMP), postupom bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 385 ods. 1 CSP a contrario) a dospel k záveru, že odvolanie matky nie je dôvodné a boli splnené podmienky pre potvrdenie odvolaním napadnutého rozhodnutia (§ 387 ods. 1 CSP).

13. Predmetom konania je návrh otca na zverenie maloletého dieťaťa do jeho osobnej starostlivosti neodkladným opatrením do právoplatného skončenia konania o zmene úpravy práv a povinností rodičov k maloletému dieťaťu, teda na dočasnú zmenu zverenia maloletého dieťaťa z osobnej starostlivosti matky do osobnej starostlivosti otca.

Predmetom odvolacieho konania je preskúmanie správnosti postupu a rozhodnutia súdu prvej inštancie, ktorý návrhu otca na nariadenie neodkladného opatrenia vyhovel, teda neodkladné opatrenie nariadil.

14. Podľa § 2 ods. 1 CMP, na konania podľa tohto zákona sa použijú ustanovenia Civilného sporového poriadku, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 387 ods. 1 CSP, odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie potvrdí, ak je vo výroku vecne správne.

Podľa § 324 ods. 1 CSP, pred začatím konania, počas konania a po jeho skončení súd môže na návrh nariadiť neodkladné opatrenie.

Podľa § 360 ods. 1 CMP, neodkladné opatrenie možno nariadiť aj bez návrhu v konaniach, ktoré možno začať aj bez návrhu.

Podľa § 325 ods. 1 CSP, neodkladné opatrenie môže súd nariadiť, ak je potrebné bezodkladne upraviť pomery alebo ak je obava, že exekúcia bude ohrozená.

Podľa § 329 ods. 1 a 2 CSP súd môže rozhodnúť o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia aj bez výsluchu a vyjadrenia strán a bez nariadenia pojednávania. Ak rozhoduje odvolací súd o odvolaní proti uzneseniu o zamietnutí neodkladného opatrenia, umožní sa protistrane vyjadriť k odvolaniu a k návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia. Pre neodkladné opatrenie je rozhodujúci stav v čase vydania uznesenia súdu prvej inštancie.

V zmysle čl. 3 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa, záujem dieťaťa musí byť prvoradým hľadiskom pri akejkolvek činnosti týkajúcej sa detí, nech už uskutočňovanej verejnými alebo súkromnými zariadeniami sociálnej starostlivosti, súdmi, správnymi alebo zákonodarnými orgánmi.

Podľa článku 5 zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine (ďalej len „Zákon o rodine“), záujem maloletého dieťaťa je prvoradým hľadiskom pri rozhodovaní vo všetkých veciach, ktoré sa ho týkajú. Pri určovaní a posudzovaní záujmu maloletého dieťaťa sa zohľadnia najmä a) úroveň starostlivosti o dieťa, b) bezpečie dieťaťa ako aj bezpečie a stabilita prostredia, v ktorom sa dieťa zdržiava, c) ochrana dôstojnosti, ako aj duševného, telesného a citového vývinu dieťaťa, d) okolnosti, ktoré súvisia so zdravotným stavom dieťaťa alebo so zdravotným postihnutím dieťaťa, e) ohrozenie vývinu dieťaťa zásahmi do jeho dôstojnosti a ohrozenie vývinu dieťaťa zásahmi do duševnej, telesnej a citovej integrity osoby, ktorá je dieťaťu blízkou osobou, f) podmienky na zachovanie identity dieťaťa a na rozvoj schopností vlôh dieťaťa, g) názor dieťaťa a jeho možné vystavenie konfliktu lojality a následnému pocitu viny, h) podmienky na vytváranie a rozvoj vzťahových väzieb s obidvoma rodičmi, súrodencami a s inými blízkymi osobami i využitie možných prostriedkov na zachovanie rodinného prostredia dieťaťa, ak sa zvažuje zásah do rodičovských práv a povinností.

Podľa článku 24 ods. 2 a 3 Charty základných práv Európskej únie, pri všetkých opatreniach prijatých orgánmi verejnej moci alebo súkromnými inštitúciami, ktoré sa týkajú detí, sa musia v prvom rade brať do úvahy najlepšie záujmy dieťaťa.

15. Z vyššie citovaných ustanovení vyplýva účel neodkladného opatrenia, ktorým je predbežná, rýchla i keď len dočasná úprava právnych (nielen faktických) pomerov účastníkov. Nariadenie neodkladného opatrenia predpokladá, aby sa aspoň osvedčila danosť práva (nároku) a aby neboli vážnejšie pochybnosti o jeho potrebe. Neodkladné opatrenie je inštitútom procesného práva, ktoré môže súd nariadiť, ak je potrebné, aby boli dočasne upravené pomery účastníkov, alebo ak je obava, že by výkon súdneho rozhodnutia bol ohrozený. Neodkladné opatrenie je predbežným aj v tom zmysle, že sa ním neprejudikujú práva účastníkov a tretích osôb. Nie je konečným rozhodnutím, lebo jeho účelom je len dočasná úprava pomerov účastníkov.

Nevyhnutným predpokladom pre vyhovie návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia je osvedčenie skutkových okolností, z ktorých plynie záver, že je život, zdravie a priaznivý vývoj maloletého dieťaťa vážne ohrozený alebo narušený, ak to vyžaduje verejný záujem, alebo ak je naliehavá potreba bezodkladne upraviť pomery. Táto naliehavosť je príčinou, že súd môže rozhodnúť iba na základe osvedčenia tvrdených skutočností bez toho, že by musel byť tvrdený nárok nepochybne preukázaný. Posúdenie, či a kedy je takáto potreba daná, je ponechané na úvahu súdu, pričom je potrebné starostlivo skúmať všetky dôsledky, ktoré by mohli nastať pre účastníka nenariadením neodkladného opatrenia.

16. V danom prípade odvolací súd nemal dôvod nesúhlasiť s podstatou argumentácie použitej súdom prvej inštancie na podporu ním zvoleného spôsobu rozhodnutia, teda s tými dôvodmi, pre ktoré bolo podľa súdu prvej inštancie potrebné navrhované neodkladné opatrenie nariadiť. Odvolací súd po oboznámení sa s obsahom spisu dospel k záveru, že súd prvej inštancie sa dostatočne zaoberal všetkými predpokladmi, ktoré musia byť splnené na nariadenie neodkladného opatrenia a v preskúmanom uznesení dostatočne vyložil, z akých dôvodov rozhodol o dočasnom zverení maloletej do starostlivosti otca.

17. V posudzovanom prípade ide o bezodkladnú úpravu vo veci starostlivosti o maloleté dievča, A., ktoré má 7 rokov. Odvolací súd po preskúmaní napadnutého uznesenia dospel k záveru, že boli splnené zákonné podmienky pre nariadenie neodkladného opatrenia, pretože v danom prípade existuje naliehavá potreba bezodkladnej úpravy pomerov účastníkov konania, a to zverení maloletej do

dočasnej osobnej starostlivosti navrhovateľa - otca - vzhľadom na doposiaľ zistené skutočnosti, ktoré preukazujú, že matka má problém s alkoholom, pod vplyvom ktorého sa dopustila prečinu ohrozenia pod vplyvom návykovej látky a ktorého závažnosť (problému) bagatelizuje, a pri budovaní zázemia pre dcéru sa dopustila nie opomenuteľných pochybení, ktoré jej vytykal aj kolízny opatrovník a ktoré spočívajú ako v prenajímaní časti matkou a dcérou obývaného iba dvojizbového bytu, tak aj v nevhodnom vyjadrovaní sa na adresu otca maloletej. Vyjadrovať sa pred dieťaťom vulgárne na adresu kohokoľvek nemôže mať dobrý vplyv na maloletú, o to viac, ak je adresátom invectív jej vlastný otec, rodičovská úloha ktorého v živote dcéry je rovnako významná ako úloha matky.

Negatívne afekty takýchto konaní sa bezpochyby prenášajú na maloleté dieťa. Matka si musí uvedomiť, že hoci oná má s otcom maloletej vzťah hostilný, prenášanie tohto pocitu na maloletú pôsobí v jej sedemročnej psychike chaos, zmätok a nijako neprispieje k zdravému vývoju dieťaťa, ktorého súčasťou je aj budovanie pozitívnych vzťahov s oboma rodičmi. O nezdržanlivom správaní matky sa zmieňuje aj ňou predložená lekárska správa z psychiatrickej ambulancie, správa základnej školy navštevovanej maloletou a svedčia o nej aj mnohé, otcom doložené, jemu adresované súkromné správy, v ktorých sa matka nevyberaným spôsobom vyjadruje na adresu otca, jeho súčasnej partnerky, jej dieťaťa, matky otca a ďalších osôb.

18. Pokiaľ matka maloletej namieta, že bez riadne vykonaného dokazovania nie je možné zasiahnuť tak závažným spôsobom do osobnej starostlivosti o dieťa, odvolací súd pripomína, že napadnuté rozhodnutie je rozhodnutím dočasným a podobne, ako bolo matke pripomenuté zo strany kolízneho opatrovníka, aj odvolací súd zdôrazňuje, že to, akým spôsobom bude rozhodnuté vo veci samej, v mnohom závisí aj od ďalšieho správania matky, od jej ochoty spolupracovať, od jej nastavenia.

Napríklad matkou verbalizované rozhodnutie, že sa radšej nebude s dcérou stýkať, ak si ju má preberať u otca, nie je evidentne v záujme maloletej, nakoľko stretávať sa s vlastnou matkou a udržiavať s ňou aspoň súdom určený kontakt môže byť iba v prospech sedemročného dievčaťa a jej priaznivého vývoja.

Matka by mala byť schopná upozadiť vlastné negatívne emócie voči otcovi v záujme svojej dcéry.

Podľa tvrdenia matky je otec manipulátor, maloletá si počas pobytu u neho zhoršila prospech aj správanie, je zmanipulovaná a navyše nie je ani zrejmé, kto sa o maloletú stará v čase, keď jej otec cestuje. Z e-mailu starej matky maloletej adresovanej súdu prvej inštancie vyplýva obava starej matky, že otec nezabezpečuje maloletej vhodnú stravu ani primerané a vhodné voľnočasové vyžitie. Tieto argumenty sú síce závažné, avšak v tomto štádiu konania nepreukázanými ani neosvedčenými. Bezpochyby budú predmetom skúmania a dokazovania vo veci samej na súde prvej inštancie, vo fáze rozhodovania o neodkladnom opatrení však musí súd vychádzať z tých faktov a skutočností, ktoré má k dispozícii a ktoré svedčia o tom, že nariadenie neodkladného opatrenia bolo v čase rozhodovania súdu prvého stupňa v najlepšom záujme maloletej.

19. Odvolací súd preto odvolaním matky napadnuté uznesenie, s odôvodnením ktorého sa v celom rozsahu stotožnil, podľa § 387 ods. 1 a 2 CSP ako vecne správne potvrdil.

20. Senát odvolacieho súdu toto rozhodnutie prijal pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP).

Dovolanie je podľa § 421 CSP prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 CSP).

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) (§ 421 ods. 2 CSP).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak

- a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvom pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b) (§ 422 ods. 1 CSP).

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 2 CSP).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 CSP).

Dovolanie môže podať strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP).

Dovolanie môže podať intervenient, ak spolu so stranou, na ktorej vystupoval, tvoril nerozlučné spoločenstvo podľa § 77 (§ 425 CSP).

Prokurátor môže podať dovolanie, ak sa konanie začalo jeho žalobou alebo ak do konania vstúpil (§ 426 CSP).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1).

Povinnosť podľa ods. 1 neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže dovolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 430 CSP).

Dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP).

Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP).

Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

Dovolací dôvod nemožno vymedziť tak, že dovolateľ poukáže na svoje podania pred súdom prvej inštancie alebo pred odvolacím súdom (§ 433 CSP).

Dovolacie dôvody možno meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 434 CSP).

V dovolaní nemožno uplatňovať nové prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany okrem skutočností a dôkazov na preukázanie prípustnosti a včasnosti podaného dovolania (§ 435 CSP).